

В міністерствах.

В справі реквізіцій.

Найближчими днями утворена в міністерстві внутрішніх справ комісія по реквізіції помешкань. Вона видастя низку важливих розпоряджень, направлених до полагодження житлові скруті й непорозуміння, котрі воно вилукає в справі реквізіції житлових помешкань. У Київі буде організовано загальний міністерський перепис. Буде видано урядову відозву до людності Київа, в котрій закликатимуть сприяти ліквідації житлові скруті й повідомляти владі про вільні, для житла, кімнати. Хто ухиляється від реєстрації вільних житлів, притягтається до карної відповідальності.

Ухвалення законопроектів.

Мала рада міністрів, на засіданні 30 вересня ухвалила такі законопроекти: про кошти міністерств шахів на продовження роботи по будуванню залишеної лінії Цвітково-Лашков, та на виплату центральним державам за приставку вугілля; про порядок завідування бувшим удельним майном; про порядок субсидій кооперативам служачих центральних урядових установ.

Рада міністрів на засіданні 30-го вересня почала слухати статут про військову повинність.

Україно-російська Мирова конференція.

Сьогоднішнє пленарне засідання.

Сьогодні о 12-ї годині дня (а не о 2-ї, як помилково буде надруковано в газетах) відбудеться чергове засідання пленуму мирової конференції.

Через неділу С. П. Шелухіна головою на сьогоднішньому засіданні буде заступник С. П. Шелухіна секретар П. А. Стебницького. На цьому засіданні українська делегація оголосить свою відповідь, а російська делегація має оголосити також заяву і зногою.

Засідання цьому як українські так іsovітські політичні кола надають важне значення.

Чорноморщина, Артільному

Батькові.

Дорогий Батьку,

Миколо Васильовичу!

На долю делегації Української Чорноморської Ради, поруч з тиждінм обов'язком оборони прав Українського населення на Чорноморщині, випало велике щастя вітати Вас в цей знаменний в житті Вашому дні, в день 40-літнього ювілею Вашої невтомної праці на пості рідної кооператорії...

На Вас у цей день звернені очі робітників кооператів усієї Європи. На Вас покладає надію ще майже незаплена рідною кооператорією Чорноморщина.

Маючи глибоку віру в грядущу силу кооператорії для збудування щасливої нашої країни, де не будуть знасти слова неволя, де й Чорноморщина, занедбана і забута зараз, знайде собі достойне місце, — делегація Української Чорноморської Ради широ вітає Вам сил і довгих літ для Вашої праці і невтомної боротьби за повну економічну еманципацію українського селянства і робітництва в всіх трудових мас у світі.

Голова делегації С. Чалик.

30 вересня 1918 р.

Секретар Г. Рибзі.

Делегація „Просвіти“ в п. Гетьмана.

◆ Відкриття Кам'янець-Подільського університету. Співробітники „Нової Ради“ С. Фримов і А. Ніковський у складі голови „Просвіти“ О. І. Логотьского, товар. голови М. С. Синицького і члена ради т-ва О. Ф. Саліковського. Делегація представила п. Гетьманові меморандум в справі обороної української мови, як єдиної державної мови на Україні. Розмова з приводу цього тяглася коло 20 хвилин. Гетьман післям погодившися з змістом меморандума, прохав раду „Просвіти“ скласти і представити йому проект закону про державну мову на Україні.

Меморандум

Товариства „Просвіти“ імені Т. Г. Шевченка у Київі до пана гетьмана всієї України.

В справі оборони української слова.

Мова народу — основа його культури, перший і найголовніший засоб освіти, а через це і головна підвалина всього державного життя.

До останнього часу українська мова, як і повинно бути, вважалася найкращим засобом для підняття національної культури і закріплення самої ідеї української державності серед широких народних мас. — Це мало надзвичайно великі наслідки. Вживання української мови, з часів революції, у всіх урядах, в церквах, в школах і в суді, піднімати „мужицької“ мови на високу ступінь державної мови, підняло й в очах народу, підняло і самий народ в його власних очах, викликало в йому самому почуття самоповаги і людської гідності.

Цьому надзвичайно психологично-важливому явищу, яке треба всіма силами підтримувати в народі, котрій являється головною підвальнюю мовою української держави, яка тільки буде, загрожує велика небезпека.

Ми єсме свідками замаху на українську мову, яку наміряться знов поставити в ранг „мужицької“, другорядної мови, мови „второго сорту“, шляхом заведення по всіх урядових установах російської мови, як мови держави. хоча ініціатори цього замаху і призывають його гарніми фразами про рівноправність обох мов, але практичні результати цього заміру для кожного ясні і не можуть викликати жадних сумнівів; кожному ясно, що з того моменту, як буде заведено російську мову, то вона, при сучасних умовах на Україні, займе свою недавно позицію і залишиться як єдина і в кожному разі, як головна, а українську мову буде відсунуту на задній план і зроблене мовою „мужицькою“.

В інтересах культури, в інтересах української державності також явище не може бути допущено. Свідки не безпека, яка загрожує слову, есть, таким чином підкрів основ національної культури, а разом з тим і держави.

„Просвіти“ служить виключно завданням національної культури і в своїй діяльності вони користуються виключно словом.

Київська „Просвіта“, яка по сво-

му найближчому засіданню, стоять на стіні українського слова, як головного засобу культури, вважає своїм обов'язком підняти свій голос в обсязі в Харківському та Одеському університетах.

◆ Нововведення молитов. З питанням 27 вересня у Софійському соборі почали співати деякі молитви, що давно вже їх не співали, так, наприклад, після довгої перерви почали співати молитву „Спаси Господи“, тільки слова: „...благоверному государю нашему імператору... і т. д.“ спінені таким чином: „благоверному гетьману нашему Павлу“.

◆ Г. м. Вейке у гетьмана. Вчора відідав гетьмана майор Г. м. Вейке, німецький комендант міста Київ, що з приводу свого від'їзу на західний фронт захвалив гетьмана.

◆ Поновлення молитов. З питанням 27 вересня у Софійському соборі почали співати деякі молитви, що давно вже їх не співали, так, наприклад, після довгої перерви почали співати молитву „Спаси Господи“, тільки слова: „...благоверному государю нашему імператору... і т. д.“ спінені таким чином: „благоверному гетьману нашему Павлу“.

◆ Г. м. Вейке у гетьмана. Вчора відідав гетьмана майор Г. м. Вейке, німецький комендант міста Київ, що з приводу свого від'їзу на західний фронт захвалив гетьмана.

◆ Шістьнадцятій генерал-майор Вейке передав гетьманові сто тисяч марок, зібраних од громадян міста Київ за право носити зброю; ці генерал-майор Вейке передав у розпорядження гетьмана на добровільні діла.

Шістьнадцятій генерал-майор Вейке було запропоновано на сміданок, під час котрого гетьман висловив великий жаль з приводу від'їзу генерал-майора Вейке, згадивши про його користну п'ятимісячну діяльність як користну п'ятимісячну діяльність як жадних сумнівів; кожному ясно, що з

того моменту, як буде заведено російську мову, то вона, при сучасних умовах на Україні, займе свою недавно позицію і залишиться як єдина і в кожному разі, як головна, а українську мову буде відсунуту на задній план і зроблене мовою „мужицькою“.

В інтересах культури, в інтересах української державності також явище не може бути допущено. Свідки не безпека, яка загрожує слову, есть, таким чином підкрів основ національної культури, а разом з тим і держави.

„Просвіти“ служить виключно завданням національної культури і в своїй діяльності вони користуються виключно словом.

Голова комісії має бути п. міністр-президент Ф. Лавогуб.

◆ Новий закон. 27-го вересня п. гетьман затвердив закон про насування чи тирох матерів українізовані в Харківському та Одеському

ків разглядалася справа з веденим переговором з городом про віддачу союзу всіх пустопорожніх місць города для забудування їх коштами союза. По обчисленню докладчиків зібрання квартира в таких будинках, у складі трьох кімнат і кухні, коштуватиме на річність робіт 5,000 карб. Союз висловив побажання закупити для будівель усі бараки, що лежали після ліквідації земського союза.

◆ Одстава С. Гриневича. Наказом п. гетьмана увільняється по проханню від служби член ради міністра внутрішніх справ С. Гриневич.

◆ Дисциплінарний статут. Генеральний штаб уже розробив новий дисциплінарний статут української армії, але гетьман його ще не затвердив.

◆ Військова академія. Заразом з розглядом штатів генерального штабу розробляються штати і статут військової академії.

◆ В центральному уряді кооператор. У понеділок, 30 вересня вранці розпочалося засідання ради центр. укр. кооп. комітету. Але швидко вони було перервано і перенесено до куницького зібрання, де відбулося засідання ювілею М. В. Левитського. У вівторок у вечорі засідання продовжувалося. Голова ради був обраний М. І. Туган-Барановський, заступником голови К. А. Малієвич. Після заслухання звіту управи вона була переобрата, при чому обібрали ще на 1 місяць стару управу в складі: голова — В. М. Мартос та чл. нів О. П. Ноцвіна та А. П. Литвиненка. Представником від комітету до ради державного банку був обраний Х. А. Барановський.

◆ Ерецький самітний з'їзд. На 9 вересня.

Харківщина. Харківський повіт.

Харків — 2 вип. (кл. віз.)

Харк. губ. зем. більш. — 5 вип. (кл. в.)

Купянськ. пов. Сватова Луча. (Колон. псих. хор.) — 16 вип. (кл. в.)

Купянськ. пов. Сватова Луча. (Колон. псих. хор.) — 16 вип. (кл. в.)

Херсонщина. м. Одеса — 3 вип. (бакт. в.) — 2 вип. (під.), вмерло — 2.

Кіровоградщина. ст. Корсунь — 1 вип. (під.)

Катеринославщина. Бахмутськ. пов. Гродівськ. рудн. вмерло — 2. Вознесенськ. рудн. відм. 1, 1 вип. (кл. в.)

С. Гавріка — 1 вип. (кл. в.).

Зав. Н. Р. О-ва Григ. — 1 вип. (кл. в.).

Маріупольськ. пов. Колонія Нікополь — 3 вип. (кл. в.), відм. — 1.

Завд. Привіданс — 3 вип. (кл. в.) відм. 1.

◆ Холода из України. (Відомості за

9 вересня).

Харківщина. Харківський повіт.

Харків — 2 вип. (кл. віз.)

Харк. губ. зем. більш. — 5 вип. (кл. в.)

Купянськ. пов. Сватова Луча. (Колон. псих. хор.) — 16 вип. (кл. в.)

Купянськ. пов. Сватова Луча. (Колон. псих. хор.) — 16 вип. (кл. в.)

Купянськ. пов. Сватова Луча. (Колон. псих. хор.) — 16 вип. (кл. в.)

Справа з державним поїздом № 155. Особи, які повернулися з Морського на Україну, з державним поїздом № 155 (прибув до Києва в неділю в раніні), багато розглядають як трусів потяга та змушують на пасажирами. Тримали їх двічі зверше в Купцівському залізничному вокзалі, але вони відмовилися.

◆ Ще про картонажну мову. Приходиться не раз ставити на увагу тим, кому це від'єдати належить, що маємо їх в кожнім булаварі, в кожнім барзі, особливо на Галицькому щоденнику йде азартна гра пристівного типу. Навколо хлопця, який розсівся собі де-небудь на трот.рі, збиралася юна цікавих „обивачей“. Хто виграв карту, програє 50—100 або 300 карб. Хто виграв цієї карти, програє відповідну суму. Завше так буває, що півзагоди захоплює азарт і він не тільки карбованці ставить, а й підіжжак, чотири, питання і т. д.

мови.—*Василь Верховинець*: Театр музика, Українська опера.—*Проф. О. Грушевський*: Українське Наукове Товариство. Бібліографія: Тенякіно: Дорога златославного.—рец. *Я. Савчік*; Ст. Балей: З психології творчості Шевченка—рец. *Ол. Грушевською*; Дитячі книжки Видавництва „Друкарь”—рец. *В. Заклинською*; Чопівський: Цукрова промисловість на Україні—рец. *I. Кончна*. Українські часописи. Оповістки. Від кантону.

Дописи.

M. ГЛУХІВ (на Чернігівщині). При глухівському кредитовому кооперативному союзі існує культурно-просвітницький відділ, завданням якого є розвивання позашкільної освіти, як кооперативної, так і загальної. Однією з найголовніших справ, що стоять у програмі праці відділу, є справа утворення просвіт та народних дімів в повіті, при чому осередком усієї цієї просвітності праці повинен бути центральний повітовий народний дім, або повітова „Просвіта“. Бажання утворити в Глухові такий осередок висловлено було ще на кооперативному з'їзді в Глухові в грудні 1917 року. Зарахуємо це бажання здійснити.

Міський народний дім, утворений у Глухові ще з літа 1917 року, який міститься у наявному невеличкому помешканні, уявляючи з себе просвітство та маючи дуже невеликі кошти, перетворюється в повітовий народний дім (статута його, виробленою при участі представників союзу та окремих міських кооператорів, подано вже на реєстрацію в Гіжицькому окружному суді). Згідно його статуту, членами його можуть бути культурно-просвітні та кооперативні організації, а також земські та міські установи; таким чином він має об'єднувати культурно-просвітні праці всіх громадських сін позиції і зможе одержувати потрібні кошти від громадських установ та організацій, в тому числі й від місцевих кооперативних союзів.

Глухівський кредитовий союз, який вважає справу повітового народного дому у Глухові одним з найголовніших своїх завдань, аби він тепер уже мав змогу обслуговувати весь поїзд і задовільнити надзвичайно велику потребу людності в позашкільній освіті, клопотеться здобути кошти для народного дому та задовільнити його потребу в популярній книжці.

П. С.

Повідомлення.

«Кооператив „Затишок“. 6 жовтня о 7 годині вечора в Помінковому центрі кооперації (б. Васильківська 14) обідується загальні збори товариства „Затишок“.

Порядок денів:

Обговорення статуту т-ва.

Вибори правління т-ва.

Вибори ради т-ва.

Відправна простота та замінота кооперації в Кримі і Довгинці провадиться звичайним порядком. Оплата по внутрішній також українською державою.

Начальник кримської поштової контро-ри (адміністратор).

Зачоти в українській державній університеті.

1 жовтня в 4 год вечора—проф. Павлюцький—Мистецтво (бувша гарматна школа).

2 жовтня в 5 год. вечора—проф. Сушинський—Угр. письменство (бувша гарматна школа).

3 жовтня в 4 год. вечора—проф. Лукашевський—Славянство (Терещенківська 2, діл. вищ. шк.).

5 жовтня в 10-12 год. ранку—проф. О. С. Грушевський—Історія України (бувша гарматна школа).

7 жовтня в 5 год. вечора—Міцюк Політ. економії (на Терещенківській 2, кавалер, просвітн. комісія).

2 жовтня в 5 год. вечора—Міцюк Політ. економії (на Терещенківській 2, вида- вництво, відділ).

Занеси до 15 чоловік на групу 15 кандидатів.

2 жовтня в 6 год. вечора—проф. Войкович Павличко—по енциклопедії права (Терещенківська 2, просвіт. ком.).

Відкриття університету 6 жовтня в 11 годин.

«Грушевський» 4 жовтня в 6-й год. веч. (на Терещенківська 2, просвіт. комісія)—по Історії України.

1. Огієнко 4 жовтня в 4 до 9 год. вечора—поз. мозі (департ. вищ. школи, Терещенківська 2).

На фізико-математичні факультети від- відступу до аналітичної та геометричної груп (в четвер 3-го жовтня університету від- відступу до 12 год. річнику).

З геометрії в трigonometrii та ана- лізу—5 жовтня 6 дн. укр. держ. уні- віrs.

До середини листопада. Великій сум- жаль та слів сподієні нас, коли вгадаємо часи на будівництва в Україні. Здається він не гадав би той час— таїні він мався для нас, коли б не та пригоди, котра сталася тоді!

Я ж пригоди! Пригод багато тоді стались, але найголовніша, по-мінус утрати бібліотеки.

Не ЙІІ! що я навіть зробили ти зи- жки аварії землетрусу, якоже, що ми вини- дились без бібліотеки?

Але цікаво є та треба покликати на- дія на краще! Надія повинна тікати у всій на- шій історії!

Надія—це юнацтво, що ми можемо зробити цього, то світ же не без добрих людей.

Но їх трохи зменшили той біль, який стоявся в нас і мучив нас тим,

що ми не можемо змогти дати молоді книжок для само сайти, ми мусимо, як мога скла інші, заклади хоч основу бібліотеки. Основу ж ми маємо з чого закладти: у нас є книжки, котрі залишилися у читачів, які, після згаданого раніше часу, не знали кому їх купи із півернути.

Тепер же після всіх зазирішів се- редніх книжок Видавництва „Друкарь“—рец. *В. Заклинською*; Чопівський: Цукрова промисловість на Україні—рец. *I. Кончна*. Українські часописи. Оповістки. Від кантону.

Член ліквідаційної комісії

Н. Сухомлини.

Редактор Альбум Німецький

І. С. Кравченко

І. С. Кравченко